

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-08-91-T
Datum: 19. avgust 2011.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Burton Hall, predsjedavajući
sudija Guy Delvoie
sudija Frederik Harhoff

Sekretar: g. John Hocking

Nalog od: 19. avgusta 2011.

TUŽILAC

protiv

MIĆE STANIŠIĆA I STOJANA ŽUPLJANINA

JAVNO

**NALOG O DALJNJIM IZMJENAMA I DOPUNAMA SMJERNICA ZA
PRIHVATANJE I IZVOĐENJE DOKAZA**

Tužilaštvo

gđa Joanna Korner
g. Thomas Hannis

Branioci optuženih:

g. Slobodan Zečević i g. Slobodan Cvijetić za Miću Stanišića
g. Dragan Krgović i g. Aleksandar Aleksić za Stojana Župljanina

PRETRESNO VIJEĆE II (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud);

PODSJEĆAJUĆI na "Odluku kojom se djelimično odobrava Zahtjev tužilaštva za prihvatanje dokumenata predočenih svjedoku MS001, Andriji Bjeloševiću" od 8. jula 2011. godine (dalje u tekstu: Odluka), u kojoj je Pretresno vijeće izložilo mjerodavno pravo koje se odnosi na "materijal koji nije naveden na spisku tužilaštva prema pravilu 65ter i nije uvršten u spis tokom izvođenja dokaza tužilaštva, nego ga je tužilaštvo predložilo kao dokaz tokom unakrsnog ispitivanja svjedoka odbrane";¹

PODSJEĆAJUĆI na "Nalog o revidiranim smjernicama za prihvatanje i izvođenje dokaza" od 2. oktobra 2009. (dalje u tekstu: Smjernice);

UZIMAJUĆI U OBZIR da paragrafi od 46 do 51 Odluke proširuju uputstva sadržana u Smjernicama čineći tako neophodnim njihovu izmjenu i dopunu;

NA OSNOVU člana 20 i 21 Statuta i pravila 54 Pravilnika;

USVAJA Smjernicu 15.A u skladu s odredbama navedenim u Drugim izmijenjenim i dopunjenim smjernicama priloženim u Dodatku A.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna engleska verzija.

/potpis na originalu/
sudija Burton Hall,
predsjedavajući

Dana 19. avgusta 2011.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

¹ Odluka, par. 46-51.

DODATAK A**DRUGE IZMIJENJENE I DOPUNJENE SMJERNICE ZA PRIHVATANJE I IZVOĐENJE DOKAZA OD 19. AVGUSTA 2011.**

1. Pri prihvatanju dokaza Pretresno vijeće će se rukovoditi pravilom najboljeg dokaza. Svaka strana podastrijeće svoje dokaze slijedeći ovo pravilo koliko god je to praktično moguće.
2. U skladu s odredbama pravila 89(C), Pretresno vijeće neće prihvatiti dokazni materijal za koji smatra da nije relevantan i da nema dokaznu vrijednost. Strana u postupku koja podnosi dokaze treba pokazati relevantnost i dokaznu vrijednost dokaznog materijala.
3. Strana u postupku treba pokazati povezanost dokaznog predmeta sa sadržajem iskaza svjedoka preko kojeg strana želi ponuditi na usvajanje neki dokazni predmet.
4. Nema pravila kojim bi se zabranilo uvrštenje u spis dokumenata samo zato što njihov navedeni izvor nije pozvan da svjedoči. Isto tako, činjenica da dokument nema potpisa ni pečata nije sama po sebi razlog da bi se utvrdilo da dokument nije autentičan.
5. Prema praksi Međunarodnog suda, posredni dokazi, uključujući dokaze iz druge ruke, su prihvatljiviji. Međutim, dokazna vrijednost takvih dokaza biće generalno uzevši manja negoli ona direktnih dokaza nekog svjedoka.²
6. Strana u postupku može zatražiti da se u dokazni materijal uvrsti materijal s njenog spiska dokaznih predmeta. U slučaju da traži da se u spis uvrsti materijal koji se ne nalazi na spisku dokaznih predmeta, strana u postupku, prije nego što zatraži uvrštavanje u dokazni materijal, mora zatražiti dozvolu Pretresnog vijeća putem pismenog zahtjeva da se dotični materijal doda na spisak dokaznih predmeta.
7. Dužnost je svake strane u postupku da izvede svoje dokaze na konkretan i usredređen način. Osim u izuzetnim okolnostima, strane ne mogu zatražiti uvrštavanje u dokazni

² *Tužilac protiv Zlatka Aleksovskog*, predmet br. IT-95-14/1-AR73, Odluka po žalbi tužitelja u vezi s prihvatljivošću dokaza, 16. februar 1999., par. 15.

materijal vrlo dugih dokumenata, kao što su knjige, dnevnici ili izvještaji, u slučajevima u kojim su samo neki njihovi dijelovi relevantni za svjedočenje svjedoka preko kojeg se prezentira dotični dokument. Od strana u postupku se traži da uvrštavanje u dokazni materijal svake velike zbirke dokumenata zatraže podnescima, bez posredstva svjedoka.

8. Ovo suđenje koristiće se elektronskim sistemom za vođenje suđenja (*e-court*) i strane u postupku se podsjećaju, shodno tome, da će se u principu svim dokumentima baratati putem *e-court* sistema. Ispise dokumenata strana u postupku može koristiti samo kada nije bila u mogućnosti, uslijed nekih nepredvidivih okolnosti, da dokument unese u *e-court* sistem. Kada je dozvoljeno korištenje ispisa dokumenata, strana koja podnosi dokumente odgovorna je za dostavljanje kopija tih dokumenata svjedocima, suprotnoj strani, Pretresnom vijeću, sekretaru i prevodiocima.

9. Prije nego što prozove prvog svjedoka, tužilaštvo će sve dokumente sa svog spiska na osnovu pravila 65*ter* učiniti dostupnim kroz *e-court* sistem.

10. Svakog četvrtka do 16 sati, strana koja izvodi dokaze prosljediće Pretresnom vijeću, sekretaru i drugim stranama elektronski spisak svjedoka koje namjerava da pozove naredne sedmice, navodeći raspored njihovih svjedočenja, kao i vrijeme za koje se procjenjuje da je potrebno za glavno ispitivanje. Dužnost je strane koja poziva svjedoke da obavijesti Pretresno vijeće, sekretara i druge strane što je prije moguće o svim promjenama u redosljedu nastupanja svjedoka.

11. Strana koja poziva svjedoke prosljediće Pretresnom vijeću, sekretaru i drugim stranama elektronski spisak dokumenata ili materijala koje namjerava da upotrijebi tokom glavnog ispitivanja najkasnije 72 sata prije svjedočenja relevantnog svjedoka kada sveukupni broj stranica prelazi 100 stranica, a u svim drugim slučajevima 48 sati prije svjedočenja.

12. Strana koja poziva svjedoke podnijeće konačan spisak dokumenata ili materijala koji će se koristiti tokom glavnog ispitivanja najkasnije do 16 sati radnog dana prije svjedočenja svjedoka.

13. Zabilješke o pripremi svjedoka prosljediće se Pretresnom vijeću, sekretaru i drugim stranama što prije moguće, po zaključenju pripreme svjedoka za svjedočenje.

14. Nakon što svjedok dâ svečanu izjavu na osnovu pravila 90, strane koje vrše unakrsno ispitivanje prosljediće elektronskim putem Pretresnom vijeću, sekretaru i drugim stranama spisak sa dokumentima i drugim materijalima koje će eventualno koristiti pri unakrsnom ispitivanju.

15. Ako bilo koja od strana u postupku bude željela koristiti materijale o kojim obavijest nije pravovremeno dostavljena u skladu s ovim smjernicama, ona to može učiniti samo uz dopuštenje Pretresnog vijeća.

15.A. Ukoliko zatraži uvrštavanje u spis dokumenata koji nisu bili uvršteni na njegov spisak na osnovu pravila 65ter, ali ih je koristilo ili ih želi koristiti u unakrsnom ispitivanju svjedoka odbrane (dalje u tekstu: novi dokazi), tužilaštvo mora konkretno obrazložiti svoj zahtjev tako što će objasniti zašto dotične dokumenti nije ponudilo tokom svog dokaznog postupka, kao i razloge iz kojih traži prihvatanje dokumenata posredstvom tog konkretnog svjedoka odbrane. Pretresno vijeće može u interesu pravde primijeniti svoje diskreciono ovlaštenje da ili prihvati ili izuzme takve dokumente na osnovu pravila 89(C) i 89(D) Pravilnika i, ukoliko ih prihvati, takođe će konkretno navesti kako treba otkloniti štetu koja se time eventualno nanosi odbrani. Pretresno vijeće mora uspostaviti odgovarajuću ravnotežu između prava optuženih na pravično suđenje i obaveze tužilaštva da svoju tezu dokaže van razumne sumnje. Najzad, ukoliko nije drugačije precizirano, Pretresno vijeće ne mora u vrijeme prihvatanja novih dokaza donijeti zaključak o tome da li će oni biti korišteni isključivo u svrhu provjere kredibiliteta ili takođe za provjeru istinitosti njihovog sadržaja.

16. Strane u postupku moraju organizovati izvođenje svojih dokaza tako da se izbjegava ponavljanje dokaza koji su već evidentirani. Pretresno vijeće može zabraniti postavljanje neprimjerenih, repetitivnih ili irelevantnih pitanja, uključujući ona koja predstavljaju neopravdani napad na svjedoka.

17. Strane u postupku moraju izbjegavati dugačka, komplikovana ili kombinovana pitanja, koja bi mogla da zbune svjedoke. Strane u postupku moraju izbjegavati parafraziranje prethodnih iskaza ili izjava svjedoka i moraju citirati dijelove koji su neposredno relevantni i

navesti tačan broj stranica i relevantnih redaka. Od strana u postupku se traži da ograniče takvo citiranje na situacije kada je to izričito potrebno radi razumijevanja postavljano pitanja.

18. Prethodna izjava svjedoka može se koristiti kako bi se osvježilo svjedokovo pamćenje bez obzira na to da li je ta izjava uvrštena u dokazni materijal ili ne.³ Pretresno vijeće može razmatrati sredstva i okolnosti putem kojih je osvježeno pamćenje svjedoka kada ocjenjuje pouzdanost i vjerodostojnost svjedokovog iskaza.

19. Pretresno vijeće nadgleda i reguliše dužinu glavnog ispitivanja svjedoka uzimajući u obzir vrijeme što ga je navela relevantna strana u postupku. U interesu je pravičnog i ekspeditivnog suđenja, osim ako se konkretno u smjernicama ne navodi drugačije, da Pretresno vijeće dozvoli stranama koje vrše unakrsno ispitivanje ukupno istu količinu vremena za unakrsno ispitivanje *viva voce* svjedoka koja je dodijeljena za glavno ispitivanje. Strani u postupku se može dodijeliti više vremena ako pokaže valjan razlog za svoj zahtjev.

20. Na osnovu pravila 90(H)(ii), strana koja vrši unakrsno ispitivanje mora svjedoku, koji može dati iskaz relevantan za tezu strane koja ga unakrsno ispituje, iznijeti prirodu svoje argumentacije koja je u protivrječnosti sa svjedočenjem tog svjedoka. U skladu s praksom Međunarodnog suda, prema intepretaciji Pretresnog vijeća to pravilo nalaže da strana koja vodi unakrsno ispitivanje mora iznijeti suštinu protivrječnih dokaza, a ne svaki detalj koji strana ne prihvata.⁴

21. Valja podsjetiti da Međunarodni sud ne priznaje *tu quoque* kao validnu odbranu i da prihvata, ali u vrlo ograničenom opsegu, dokaze koji se odnose na navode o zločinima što su ih počinile druge strane u sukobu.⁵

³ *Tužilac protiv Envera Hadžihasanovića i Amira Kubure*, predmet br. IT-01-47-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s osvježavanjem pamćenja svjedoka, 2. april 2004; *Tužilac protiv Blagoja Simića i drugih*, predmet br. IT-95-9-AR73.6 i IT-95-9-AR.73.7, Odluka po interlokutornim žalbama optužbe po žalbama u vezi s korištenjem izjava koje nisu uvrštene u dokaze na osnovu pravila 92bis za osporavanje kredibiliteta i za podsjećanje svjedoka, 23. maj 2003., par. 18, 20.

⁴ *Tužilac protiv Radoslava Brđanina i Momira Talića*, predmet br. IT-99-36-T, Odluka po Zahtjevu optuženog Radoslava Brđanina da se pravilo 90(H)(ii) proglasi ništavnim u onoj mjeri u kojoj se kosi sa članom 21 Statuta Međunarodnog suda, te po podnescima optuženog Momira Talića u vezi s pravilom 90(H)(ii), 22. mart 2002, par. 14.

⁵ *Tužilac protiv Zorana Kupreškića i drugih*, predmet br. IT-95-16-T, Odluka po dokazima u potvrdu dobrog karaktera optuženog i o obrani *tu quoque*, 17. februar 1999., str. 5.

22. Strana koja vrši unakrsno ispitivanje može suočiti svjedoka sa dokazima dobivenim od prethodnog svjedoka pod uslovom da se identitet tog svjedoka ne objelodani. Strane u postupku se podsjećaju da ne traže od svjedoka da komentariše kredibilitet drugih svjedoka.

23. Svako dodatno ispitivanje svjedoka mora se striktno ograničiti na pitanja postavljena tokom unakrsnog ispitivanja.

24. Svjedok pozvan da svjedoči prema pravilu 92ter mora potvrditi na suđenju da njegova pismena izjava ili transkript njegovog prethodnog iskaza tačno odražavaju ono što je izjavio i ono što bi rekao da ga se ispita.

25. Osim ako to Pretresno vijeće ne naloži u nekoj konkretnoj situaciji, pošto je strana koja je pozvala svjedoka zato pokazala valjan razlog, ta strana u postupku ne smije ispitivati svjedoka pozvanog na osnovu pravila 92ter s namjerom da izvede dokaze koji izlaze iz okvira usvojenih izjava i transkripata na osnovu kojih je svjedok pozvan da svjedoči.

26. Osim ako Pretresno vijeće nije drugačije odredilo na zahtjev strane koja poziva svjedoka, ta strana u postupku ima 20 minuta za glavno ispitivanje svjedoka koji se saslušava na osnovu pravila 92ter i jedan sat za glavno ispitivanje svjedoka koji se saslušava na osnovu pravila 94bis.

27. Pretresno vijeće će dodijeliti vrijeme strani u postupku za unakrsno ispitivanje svjedoka saslušanog na osnovu pravila 92ter nakon što uzme u obzir informacije strana u postupku o tome koliko će im vremena biti potrebno. Ta informacije podnijeeće se u elektronskom obliku što je ranije moguće poslije prihvatanja svjedoka na osnovu pravila 92ter.

28. Pretresno vijeće dodijeliće vrijeme strani u postupku za unakrsno ispitivanje svjedoka saslušanog na osnovu pravila 94bis nakon što se uzmu u obzir informacije strana u postupku o tome koliko će svakoj od njih biti potrebno vremena. Te informacije biće navedene u obavještenju podnesenom na osnovu pravila 94bis(B). Kada je strana u postupku već

dostavila službenu obavijest na osnovu pravila 94*bis*(B), informacija će se dostaviti elektronskim putem u roku od dvije sedmice od zavođenja Revidiranih smjernica.

29. Nakon što se dokazni materijal prihvati na osnovu pravila 92*bis*, 92*ter*, 92*quater* ili pravila 94, svakom podnesenom dokumentu sekretar će dodijeliti broj dokaznog predmeta.

30. U slučaju da strana u postupku traži primjenu zaštitnih mjera za svjedoka, ona će tri sedmice prije svjedočenja tog svjedoka, uz odobrenje Pretresnog vijeća, pismenim zahtjevom zatražiti primjenu zaštitnih mjera.

31. Strana koja na osnovu pravila 81*bis* zatraži postupak putem video-konferencijske veze od Pretresnog vijeća će pismenim zahtjevom, tri sedmice prije zakazanog datuma, zatražiti provođenje tog postupka.